

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНЬСЬКОГО»
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, СОЦІОЛОГІЇ
ТА МЕНЕДЖМЕНТУ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІВДЕННО-УКРАЇНСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ТА
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ПІВДЕННО- УКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

14-15 грудня, 2022 р.

м. Одеса

***Всеукраїнська науково-практична
конференція
студентів та молодих вчених
із міжнародною участю***

Програма та матеріали виступів учасників

***ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ***

Борисьонук Тетяна,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
ОПП Дошкільна освіта. Логопедія,
спеціальність 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник: **Альона Солонська,**
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи
МДПУ імені Богдана Хмельницького, м. Запоріжжя, Україна

КОРЕКЦІЯ СУКЦЕСИВНИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ З ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ЗАСОБАМИ ХОРЕОГРАФІЇ

Сукцесивний – це термін, що означає розгорнуту послідовність протікання будь-якого процесу. Так мовлення або рух руки є сукцесивним процесом, проте при деяких психопатологіях сукцесивний процес може порушуватися, і тоді у людини спостерігаються помилки та зміни при перемиканні від одного руху до іншого, проявляється інертність, мовленнєві труднощі тощо [5].

Сукцесивною несформованістю називають такий процес, при якому діти допускають багато помилок при відтворенні послідовності рухів, звукових та графічних ритмів, послідовності зображень, їм складно при відтворенні тимчасової послідовності вербальних стимулів (слова, цифри), вони не здатні до автоматизації мовленнєвих рядів (пори року, дні тижні, місяці) [2]. Найчастіше зустрічається слабкість автоматизації мовних рядів, рідше страждає відтворення звукових ритмів, і ще рідше трапляються труднощі при відтворенні серії рухів.

Сукцесивна несформованість є однією з особливостей дітей із затримкою психічного розвитку. Тобто відставання у розвитку сукцесивних функцій, які відповідають у нашому головному мозку за створення послідовностей (ланцюжків) та їх запам'ятовування. Корекція сукцесивної несформованості є актуальним та маловивченим напрямом роботи [2].

Сукцесивні функції – це операції розрізнення, запам'ятовування та відтворення тимчасових та просторових послідовностей, вербальних стимулів, дій, символів, звукових ритмів, зображень, пред'явлених у певній послідовності. Розвиток цих функцій є важливим, оскільки вони безпосередньо пов'язані з засвоєнням таких навичок як письмо, читання та математика, є основою важливої операції планування, а також на більш простому рівні допомагають без труднощів виконувати прості побутові дії [2]. Сукцесивні функції доступні дітям з затримкою психічного розвитку, але потребують корекції через особливості розвитку таких дітей.

Розглянемо визначення поняття «затримка психічного розвитку» та психолого-педагогічні особливості таких дітей.

Затримка психічного розвитку – це синдром відставання дозрівання психіки дитини в цілому або окремих її функцій (пам'яті, уваги, розумових процесів, емоційно-вольової сфери, мовлення тощо), уповільненого темпу реалізації закодованих у генотипі якостей організму, які є наслідком деяких негативних факторів (наявність ранньої деприваційної ситуації, недостатнього догляду за дитиною, мінімальна мозкова патологія тощо), набувають тимчасового характеру і можуть бути скоригованими [5].

Затримка психічного розвитку може зумовлюватися багатьма чинниками. Зокрема, це: спадкова схильність, порушення функціонування мозку в період внутрішньоутробного розвитку, пологові ускладнення, хронічні й тривалі захворювання в ранньому дитинстві, невідповідні умови виховання тощо [4].

У дітей з затримкою психічного розвитку є деякі особливості, а саме: відчують труднощі у адаптації у різних колективах, групах; відстають за навчальною програмою; зазнають складнощів у довільній діяльності; швидко стомлюються; завдання виконують повільніше; можуть бути недостатньо допитливими; часто акцентують увагу на несуттєвих другорядних деталях, пропускають значні логічні моменти, що неспроможні втримати свою увагу на одному об'єкті, що сприяє закріпленню спотворень, неточних уявлень та знань про навколишній світ; порушується передача порядку подій; мають слабкі процеси саморегуляції; важко формувати змістовні узагальнення; найпростіше дається діяльність, пов'язана з фізичними навантаженнями; мовленнєві порушення сприяють формуванню труднощів у оволодінні навичками читання, письма та освоєнням абетки; відсутня мотивація у комунікативній взаємодії як з ровесниками, так і з дорослими; слабкість операцій розрізнення, порівняння та узагальнення ознак предметів та людей, складність засвоєння правил, загальноприйнятих норм поведінки [5].

Запас знань дітей із затримкою психічного розвитку обмежений, а структури розумових операцій примітивні та одноманітні. Такі діти цікавляться матеріалом поверхнево, пропускаючи деталі. Все це певною мірою пов'язане з розвитком суцесивних функцій [4; 5].

Найкращим чином інтелектуальна діяльність формується та розвивається на основі практичної діяльності. Тобто, діти із затримкою психічного розвитку засвоять матеріал або якусь модель обробки інформації краще в тому випадку, якщо дитині дали можливість застосувати знання на практиці. У роботі з такими дітьми великий акцент робиться на доборі рухливих ігор з поступовим їх ускладненням. А саме, спочатку збільшується кількість правил, далі правила ускладнюються. Спочатку правила виконує кожний член групи, а далі – тільки представник групи [3].

Отже, щоб розширити знання дітей, побудувати більш складні зв'язки в їхній голові, слід використовувати активну діяльність. Однією з таких є хореографія. Цей вид діяльності розкриває великий спектр можливостей, зокрема вплив на психічний і фізичний розвиток дітей.

Діти, яких фахівець відносить до категорії дітей із затримкою

психічного розвитку, потребують своєчасного корекційного впливу. Також їх особливості формують потребу у збільшеній кількості занять з формування надань про навколишнє, елементарних математичних уявлень, розвитку мови, дрібної та великої моторики, порівняно з однолітками, що нормативно розвиваються. Отже, починати корекційну роботу слід у дошкільному віці [3].

Хореографія це рухи та танець. Танець тісно пов'язані з розвитком пізнавальних здібностей дітей. Базовим у вивченні хореографії є навчання дітей грамотному переміщенню у просторі лініями, геометричними фігурами (коло, трикутник, овал, півколо), діагоналям. Протягом заняття використовуються різні переміщення, рухи парами. На репетиціях танцювального номера педагог використовує рахунок позначення зміни елементів. Таким чином, діти постійно чують математичні терміни та поняття, а також навчаються їх використовувати у танцювальній постановці.

Заняття танцем розвивають образне мислення та фантазію, пам'ять та працьовитість, прищеплюють любов до прекрасного та сприяють розвитку всебічної гармонійно розвиненої особистості дошкільника. Дитина вчиться відчувати ритм, чути та розуміти музику, узгоджувати з нею свої рухи. Розвивають і тренують м'язову силу корпусу та ніг, пластику рук, грацію та виразність.

Заняття хореографією дають організму фізичне навантаження, що дорівнює поєднанню кількох видів спорту. Використовувані в хореографії рухи, які пройшли тривалий відбір, безумовно, позитивно впливають на здоров'я дітей. На заняттях розучуються різноманітні рухи під музику. Діти вчаться прискорювати та уповільнювати рухи, невимушено рухатися відповідно до музичних образів, різноманітного характеру, динаміки музики. У процесі систематичних занять у дітей розвивається музично-слухове сприйняття. Дітям поступово доводиться прислухатися до музики для того, щоб одночасно точно виконувати рухи.

Існують свої особливості у дітей з затримкою психічного розвитку, які необхідно враховувати при заняттях хореографією.

Неблагополуччя у сфері міжособистісних відносин в дітей з затримкою психічного розвитку сприяє негативному уявленню про себе: вони мало вірять у власні здібності і низько оцінюють свої можливості. Переважають проблеми у навчанні та порушення поведінки. Це необхідні знання, від яких педагог має відштовхуватися при побудові хореографічного заняття. Так як такі діти швидко втомлюються, час активного засвоєння нового матеріалу чи повторення старого знижується, а кількість занять повторення збільшується. Більше часу приділяється іграм на переключення уваги, контроль м'язової діяльності, простому лежанню на килимках із прослуховуванням музики. Вони легко та із задоволенням роблять фізичні вправи, люблять виконувати акробатичні елементи, стрибки. Актуально вчити дошкільнят різним перекатам у групуванні, стрибкам різних рівнях [1].

У процесі занять діти з затримкою психічного розвитку набувають можливість проявити самостійність, ініціативу, активність у діях, у них формується позитивно-вольові якості особистості, розвивається сила витривалість, зміцнюється здоров'я. Діти, здебільшого, стають більш впевненими в собі, значно знижується рівень їхньої тривожності, покращується сон, йдуть багато страхів, набувають навичок релаксації, переважаючим стає позитивний фон настрою [1].

У процесі хореографічних занять окрім ігрових технологій успішно використовуються здоров'язберігаючі технології, що дозволяють формувати культуру здоров'я, здоровий спосіб життя. Різні рухливі ігри, фізкультурні хвилини, партерна гімнастика, дихальна та пальчикова гімнастика, самомасаж, створення сприятливого психологічного клімату у колективі справляє потужний оздоровчий ефект.

Дані технології підвищують результативність освоєння програми з хореографії, формують ціннісні орієнтації збереження та зміцнення фізичного та психологічного здоров'я. Засобами танцювального мистецтва діти з затримкою психічного розвитку розвиваються як фізично, так і духовно [1].

Отже, рання та адекватно спрямована корекційна робота є запорукою успішного розвитку дитини з затримкою психічного розвитку. Одним з ефективних напрямів роботи з такими дітьми є хореографія. Вона дозволяє впливати на широкий спектр порушень, формуючи якісно нові моделі або коригуючи ті, що вже склалися. Також хореографія включає дітей у процес емоційно, що дозволяє їм концентруватися в моменті заняття та отримувати задоволення від діяльності.

Література:

1. Бондар В. І. Проблеми корекційного навчання у спеціальній педагогіці: навч. посіб. К.: Наш час, 2005. 176 с.
2. Голуб Н.М. Особливості сукцесивного та симультанного аналізу і синтезу в молодших школярів з порушеннями психо-мовленнєвого розвитку. Науковий часопис. Корекційна педагогіка. С. 47-52.
3. Ілляшенко Т.Д., Бастун Н.М., Сак Т.В. Діти із затримкою психічного розвитку та їх навчання. К., 1997. 128 с.
4. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими потребами та організація їх навчання. К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. 274 с.
5. Матвєєва М.П. Основи корекційної педагогіки: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський державний університет. 2010. 264 с.
6. Рібцун Ю. В. Професійний довідник учителя-логопеда дошкільного навчального закладу. Х.: Вид. група «Основа». 2013. 239 с.